

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมา

อุตสาหกรรมสิ่งทอเป็นอุตสาหกรรมที่สำคัญของไทย ซึ่งมีการพัฒนามาเป็นเวลานานหลายสิบปี เริ่มพัฒนาจากอุตสาหกรรมภายในครัวเรือนที่ผลิตด้วยวิธีการผลิตแบบดั้งเดิมมาเป็นอุตสาหกรรมโรงงานที่ใช้เครื่องจักรทันสมัยตั้งแต่เมื่อปี 2493 การพัฒนาในช่วงแรก ระหว่างปี 2493-2502 ได้เป็นไปอย่างเชื่องช้า ซึ่งต่อมาภายหลังจากที่รัฐบาลจัดตั้งคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนในปี 2502 ซึ่งได้ให้ความคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิประโยชน์แก่ผู้ลงทุนเป็นอย่างมาก จนทำให้อุตสาหกรรมสิ่งทอไทยได้มีการพัฒนาขยายตัวอย่างรวดเร็ว จนสามารถผลิตเพื่อทดแทนการนำเข้า และเริ่มการส่งออกได้เมื่อประมาณปี 2513-2514

ต่อมา อุตสาหกรรมสิ่งทอได้พัฒนาการส่งออกขึ้นโดยลำดับ ถึงแม้ว่าในช่วงได้เผชิญกับปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ นานา แต่ก็สามารถพัฒนาการส่งออกได้ จนถึงปัจจุบันการค้าสิ่งทอระหว่างประเทศนับเป็นการส่งออกที่สำคัญ ทำรายได้เป็นอันดับหนึ่งของประเทศตั้งแต่ปี 2528 เป็นต้นมา ทั้งนี้ อาจเกิดจากความได้เปรียบทางด้านค่าแรงงาน วัตถุดิบ เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศผู้ส่งออกรายสำคัญหลายประเทศ รวมทั้งความสามารถในการพัฒนารูปแบบให้ตรงตามรสนิยมของตลาดต่างประเทศ จึงทำให้การส่งออกสิ่งทอไทยมีอัตราการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว ในปี 2533 ที่ผ่านมามีการส่งออกสิ่งทอรวมทุกชนิดมีมูลค่า 89,006.7 ล้านบาท ในจำนวนนี้เป็น การส่งออกสิ่งทอประเภทเครื่องนุ่งห่มมูลค่า 67,638.9 ล้านบาท ผ้าผืนมูลค่า 12,750.7 ล้านบาท เส้นด้ายมูลค่า 1,833.3 ล้านบาท นับว่าการส่งออกสิ่งทอได้เพิ่มขึ้นสูงมากทั้งปริมาณและมูลค่า เมื่อเทียบกับการส่งออกในอดีตที่มูลค่าการส่งออกยังไม่มากนัก และเริ่มมีแนวโน้มส่งออกเพิ่มขึ้น มากตั้งแต่ปี 2524 จนถึงปี 2530 ซึ่งเป็นปีทองของการส่งออกสิ่งทอมีมูลค่าการส่งออกเพิ่มขึ้นมากเป็นมูลค่าถึง 48,860 ล้านบาท ในปี 2534 ได้ตั้งเป้าหมายการส่งออกไว้มูลค่า 99,195 ล้านบาท (รวมเศษสิ่งทอ) คิดเป็นร้อยละ 29 ของมูลค่าเป้าหมายการส่งออกอุตสาหกรรมรวมทั้งหมด

การค้าสิ่งทอในตลาดต่างประเทศก่อให้เกิดการนำเข้าเงินตราจากต่างประเทศ สามารถช่วยลดการขาดดุลการชำระเงิน และดุลการค้า แต่การค้าระหว่างประเทศของแต่ละประเทศย่อมจะมีนโยบายการค้าที่แตกต่างกันไป ขึ้นอยู่กับแนวนโยบายของรัฐ บางประเทศอาจมีแนวนโยบายการค้าแบบเสรี (Free Trade) บางประเทศมีแนวนโยบายปกป้องผลประโยชน์ (Protectionism) อันก่อให้เกิดมาตรการต่าง ๆ เพื่อจะปกป้องคุ้มครองผลประโยชน์ของประเทศตน ซึ่งได้แก่ นโยบายการจำกัดปริมาณการนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศ หรือปกป้องสินค้าจากต่างประเทศที่จะเข้าไปแข่งขันกับสินค้าที่ผลิตภายในประเทศของตน ซึ่งได้แก่การตั้งกำแพงภาษีขาเข้า การจำกัดโควตาในการนำเข้า มาตรการต่าง ๆ อาจจะอยู่ในกรอบของข้อตกลงทั่วไป ว่าด้วยภาษีศุลกากรและการค้า (GATT) หรือนอกกรอบของ GATT

แม้ว่าประเทศไทยจะได้รับผลกระทบจากมาตรการต่าง ๆ กีดกันการนำเข้าสิ่งทอ แต่ผลผลิตจากอุตสาหกรรมสิ่งทอ ก็ยังสามารถส่งออกไปยังตลาดต่างประเทศเป็นมูลค่ามหาศาล เหนือกว่าสินค้าอุตสาหกรรมชนิดอื่น ๆ การที่สินค้าสิ่งทอและผลิตภัณฑ์สิ่งทอ สามารถส่งออกไปแข่งขันในตลาดต่างประเทศได้นั้น ปัจจัยอย่างหนึ่งคือ ประเทศไทยมีความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบ (Comparative Advantage) เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศผู้ส่งออกในภูมิภาคเอเชียด้วยกัน เช่น ฮองกง เกาหลี ไต้หวัน และจีน เนื่องจากอัตราค่าจ้างแรงงานต่ำกว่า โครงสร้างต้นทุนต่ำ ได้รับการส่งเสริมการส่งออกตามมาตรการและนโยบายต่าง ๆ ของรัฐบาล จึงทำให้อุตสาหกรรมสิ่งทอในประเทศไทย ได้มีการพัฒนาและมีการขยายตัวเป็นระยะ ๆ

ในการส่งออกสินค้าสิ่งทอและผลิตภัณฑ์สิ่งทอของประเทศไทย ตลาดนำเข้าที่สำคัญได้แก่ ประเทศที่มีการพัฒนาแล้ว เช่น ประเทศสหรัฐฯ และประเทศกลุ่มประชาคมยุโรป แคนาดา สวีเดน ฟินแลนด์ นอร์เวย์ การส่งออกดังกล่าวมีอุปสรรคมากมาย ทั้งอุปสรรคในการที่จะต้องแข่งขันกับประเทศผู้ส่งออก ซึ่งเป็นประเทศกำลังพัฒนาด้วยกัน ทั้งนี้เพราะตลาดในการนำเข้าเป็นตลาดกลุ่มเดียวกัน คือ ประเทศที่พัฒนาดังกล่าวข้างต้น

สภาพของปัญหา

สิ่งทอและผลิตภัณฑ์สิ่งทอเป็นสินค้าที่อยู่ภายใต้มาตรการจำกัดทางการค้าอย่างต่อเนื่อง ตลอดมาเป็นเวลากว่า 20 ปีติดต่อกัน เนื่องจากสิ่งทอและผลิตภัณฑ์สิ่งทอเป็นสินค้าที่ประเทศ

กำลังพัฒนา มีความได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบ (Comparative Advantage) มากกว่าประเทศที่พัฒนาแล้ว จึงทำให้สินค้าสิ่งทอจากประเทศกำลังพัฒนาสามารถส่งไปจำหน่ายในประเทศที่พัฒนาแล้วได้ เป็นผลให้อุตสาหกรรมสิ่งทอภายในประเทศที่พัฒนาแล้ว ได้รับการกระทบกระเทือน ประเทศที่พัฒนาแล้วจึงได้มีแนวความคิดในการจะจำกัดการนำเข้าสินค้าสิ่งทอจากประเทศผู้นำเข้า ในที่สุดประเทศสหรัฐอเมริกาได้ เสนอข้อตกลงระยะสั้นเกี่ยวกับสิ่งทอที่ทำจากฝ้าย (Short Term Arrangement on Cotton Textiles - STA) โดยแกตต์ ได้ยอมรับ ให้มีผลบังคับใช้เป็นเวลาหนึ่งปี ตั้งแต่ 1 ตุลาคม 2504 ประเทศต่าง ๆ จำนวน 19 ประเทศร่วมลงนามในข้อตกลงนี้ ซึ่งนับได้ว่าเป็นข้อตกลงเกี่ยวกับการค้าสิ่งทอที่เป็นพหุภาคี ภายใต้อุปถัมภ์ของแกตต์ เป็นฉบับแรก ทั้งนี้ โดยอาศัยจากข้อตกลงการจำกัดการส่งออกโดยสมัครใจ (voluntary Export Restraints - Vers) ในการส่งออกเสื้อผ้า ระหว่างประเทศ ญี่ปุ่น กับประเทศสหรัฐ เป็นพื้นฐาน โดยที่มีข้อตกลง STA มีสาระสำคัญ คือ การให้หลักประกันแก่ประเทศผู้ส่งออกสิ่งทอในตลาดผู้นำเข้า จัดระเบียบการค้าสิ่งทอ และป้องกันมิให้ประเทศผู้นำเข้าได้รับความเสียหายจากสิ่งทอที่นำเข้า จากประเทศอื่น ๆ โดยประเทศผู้นำเข้าที่เป็นสมาชิกแกตต์ ได้รับอนุญาตให้ร้องขอต่อประเทศผู้ส่งออกที่เป็นสมาชิกแกตต์ ให้จำกัดการส่งออกสิ่งทอของตน ในระดับปริมาณไม่น้อยกว่าระดับที่เป็นอยู่ในช่วง 12 เดือน สิ้นสุดในวันที่ 30 มิถุนายน 2504 และถ้าเกิดความเสียหายต่อตลาดสิ่งทอภายในประเทศผู้นำเข้า ประเทศผู้นำเข้าสามารถห้ามการนำเข้าฝ้ายเดี่ยว (Unilateral) ได้ หากประเทศผู้ส่งออกไม่ยินยอม

ต่อมาข้อตกลงระยะสั้นเกี่ยวกับสิ่งทอที่ทำจากฝ้าย (STA) ได้พัฒนามาเป็นข้อตกลงระยะยาวว่าด้วยการค้าสิ่งทอ ฝ้ายระหว่างประเทศ (Long Term Arrangement Regarding International Trade in Cotton Textiles : LTA) เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2505 มีผลบังคับใช้เป็นเวลา 5 ปี และได้ขยายการใช้ข้อตกลงนี้ต่อมาในปี 2510 ไปอีก 3 ปี 2 ครั้ง จนถึงปี 2516

ปี 2516 เนื่องจากผลที่วิทยาศาสตร์มีความก้าวหน้า และผลของการนำวัตถุดิบชนิดอื่น ๆ มาใช้แทนเส้นใยฝ้าย ได้แก่ โยสังเคราะห์ (Synthetic Fiber) และใยประดิษฐ์ (Man - Made Fiber) จึงทำให้วัตถุดิบสิ่งทอและผลิตภัณฑ์สิ่งทอมีหลากหลายขึ้น รสนิยมของประชาชนเปลี่ยนไป จากที่นิยมสิ่งทอที่ทำจากฝ้ายมาเป็นสิ่งทอที่ทำจากโยสังเคราะห์ เพราะคุณสมบัติที่ดีกว่า เช่น เรียบ แห้งเร็ว รีดง่าย จึงทำให้มีการส่งออก และนำเข้ามากขึ้น

ประเทศผู้นำเข้าเห็นว่า Long Term Arrangement เป็นข้อตกลงที่จำกัดเฉพาะฝ่าย ไม่สามารถจะนำมาใช้จำกัดปริมาณนำเข้าสิ่งทอที่ทำจากใยสังเคราะห์ จึงมีการยกเลิกไปในที่สุด โดยในปี 2516 ได้มีการเจรจาระหว่างประเทศกำลังพัฒนา ซึ่งเป็นผู้ส่งออกสิ่งทอ และประเทศที่พัฒนาแล้ว ซึ่งเป็นผู้นำเข้าสิ่งทอ เพื่อวางระเบียบเกี่ยวกับการค้าสิ่งทอให้เป็นไปอย่างมีระเบียบ กล่าวคือ เพื่อปกป้องให้ตลาดผู้นำเข้าไม่ต้องได้รับผลกระทบกระเทือนมากเกินไป และในขณะเดียวกันก็ป้องกันมิให้เกิดอุปสรรคต่อการส่งออกสิ่งทอและผลิตภัณฑ์สิ่งทอของประเทศกำลังพัฒนา จึงได้ทำข้อตกลงที่เรียกว่า ARRANGEMENT REGARDING INTERNATIONAL TRADE IN TEXTILES หรือ MULTI FIBRE ARRANGEMENT (MFA) โดยฉบับนี้มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2517 ถึง 31 ธันวาคม 2520 ประเทศไทยได้สมัครเข้าเป็นภาคีสมาชิก เมื่อ 2519 ซึ่งเป็น MFA ฉบับที่หนึ่ง และเป็นสมาชิกต่อเนื่องต่อมาจนถึงปัจจุบัน ประเทศไทยได้ลงนามใน MFA ฉบับที่สี่ เมื่อเดือนสิงหาคม 2529 ณ ประเทศสวิสเซอร์แลนด์ มีผลทำให้ประเทศไทยมีพันธกรณีตามข้อตกลง MFA ซึ่งเป็นข้อตกลงพหุภาคี ซึ่งใน MFA IV มาตรา 4 อนุญาตให้มีการทำข้อตกลงทวิภาคี (Bilateral Agreement) ระหว่างประเทศผู้นำเข้ากับประเทศผู้ส่งออกสินค้าสิ่งทอได้

ข้อตกลงทวิภาคี (Bilateral Agreement) เป็นการเปิดโอกาสให้ประเทศพัฒนาแล้ว หรือประเทศที่นำเข้าสามารถปกป้องอุตสาหกรรมสิ่งทอภายในประเทศของตน เนื่องจากข้อตกลงทวิภาคีจะมีการกำหนดปริมาณสิ่งทอ หรือผลิตภัณฑ์สิ่งทอที่จะนำเข้า ถือว่าเป็นข้อตกลงจำกัดการส่งออก โดยลักษณะทั่วไป เราเรียกว่า การจำกัดการส่งออกโดยสมัครใจ (Voluntary Exports Restraints) ในความเป็นจริงแล้ว ประเทศผู้ส่งออกอาจจะไม่ต้องการให้มีข้อตกลงดังกล่าวก็ได้ หรืออีกนัยไม่สมัครใจให้มีข้อตกลง เพราะประเทศผู้ส่งออกย่อมต้องการจะส่งออกให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ ปริมาณที่อนุญาตให้ส่งออกได้ตามข้อตกลงทวิภาคี อาจจะน้อยเกินไปไม่เพียงพอกับความต้องการหรือคำสั่งซื้อจากพ่อค้าในประเทศผู้นำเข้านั้น ๆ

จากมาตรา 3 และมาตรา 4 ของข้อตกลง MFA ที่อนุญาตให้ประเทศผู้นำเข้าสามารถจะเจรจาทำข้อตกลงทวิภาคีเกี่ยวกับการค้าสิ่งทอกับประเทศผู้ส่งออกได้นั้น ประเทศไทยได้รับผลพวงจากข้อกำหนดดังกล่าว ทั้งนี้เพราะประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีของ MFA ย่อมมี

สิทธิหน้าที่ตามพันธกรณี ดังนั้นประเทศไทยได้ทำข้อตกลงทวิภาคีกับประเทศผู้นำเข้าต่าง ๆ ทั้งหมด 18 ประเทศ ได้แก่ ประเทศสมาชิกยุโรป ประกอบด้วย สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน ฝรั่งเศส อิตาลี เบลเยียม เนเธอร์แลนด์ ลักเซมเบิร์ก สหราชอาณาจักร เดนมาร์ก ไอร์แลนด์ กรีซ โปรตุเกส สเปน (โปรตุเกส สเปน เข้าเป็นสมาชิกของประชาคมยุโรป ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2529) สหรัฐอเมริกา แคนาดา นอร์เวย์ ฟินแลนด์ สวีเดน และออสเตรีย

ข้อตกลงทวิภาคี ในทางกฎหมายระหว่างประเทศ ถือเป็นสนธิสัญญาทวิภาคี ประเทศภาคีของสนธิสัญญา จะต้องเคารพและปฏิบัติตามพันธกรณี ซึ่งในข้อตกลงทวิภาคีเกี่ยวกับการค้าสิ่งทอ ได้กำหนดหลักเกณฑ์ปฏิบัติในทางการค้าสิ่งทอระหว่างประเทศภาคีทั้งสองประเทศ อาทิ เช่น รายการสินค้าที่ถูกจำกัดปริมาณในการนำเข้า (โควตา) ข้อยกเว้นการจำกัดโควตาในการนำเข้า กลไกการเรียกเจรจาจำกัดโควตา การใช้โควตา การตรวจสอบ ติดตาม การใช้โควตา ฯลฯ ซึ่งหลักเกณฑ์ดังกล่าว ประเทศไทยจำเป็นต้องปฏิบัติตาม มิฉะนั้น จะเป็นการละเมิดสัญญาได้ ดังนั้นประเทศไทยในฐานะภาคีของข้อตกลงทวิภาคี จำเป็นต้องมีมาตรการในการจัดระเบียบการส่งออกสิ่งทอไปประเทศผู้นำเข้าเหล่านั้น ให้สอดคล้องกับข้อตกลง ทั้งนี้ก็โดยการที่มีกฎหมายภายใน (Domestic Law) เป็นเครื่องมือให้การปฏิบัติเป็นไปอย่างถูกต้อง ซึ่งกฎหมายภายในที่ตราขึ้น เพื่อให้ปฏิบัติเป็นไปตามข้อตกลงนั้น มีอยู่ด้วยกันในหลายลักษณะ อาจจะไม่ใช่เป็นพระราชบัญญัติเสมอไป แต่อาจจะเป็นกฎกระทรวง ประกาศ คำสั่ง หรืออื่น ๆ ซึ่งทั้งหลายทั้งปวงนี้ ย่อมต้องมีวัตถุประสงค์ ให้เป็นไปตามข้อตกลงทวิภาคี ไม่ว่าจะเป็นโดยทางตรงหรือทางอ้อม อันถือได้ว่ากฎหมายเกี่ยวกับการค้าสิ่งทอระหว่างประเทศ ไม่ว่าจะเป็นข้อตกลงว่าด้วยการค้าสิ่งทอระหว่างประเทศ (MFA) หรือข้อตกลงทวิภาคี การค้าสิ่งทอระหว่างประเทศไทยกับประเทศผู้นำเข้าจะมีอิทธิพล หรือก่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์กับกฎหมายภายใน ซึ่งตราออกมาเกี่ยวกับการค้าสิ่งทอ ทั้งในแง่การส่งออก นำเข้า การผลิต นิยามได้ในทางกลับกัน ถ้าประเทศไทยไม่ได้เป็นภาคีของข้อตกลงว่าด้วยการค้าสิ่งทอระหว่างประเทศ (MFA) รูปลักษณ์ของกฎหมาย เกี่ยวกับการค้าสิ่งทอ คงจะเปลี่ยนแปลงไปไม่เป็นเช่นปัจจุบัน

สำหรับกฎหมายภายในที่เป็นหลักสำคัญ ในการค้าสิ่งทอระหว่างประเทศ คือ กฎหมายที่ให้อำนาจแก่รัฐในการตรวจสอบปริมาณการใช้โควตา และการดำเนินในการใช้ประโยชน์จากโควตาที่ได้รับให้มากที่สุด ซึ่งในส่วนนี้จะ เป็นกฎหมายของกระทรวงพาณิชย์ในเรื่องการส่งออก และการนำเข้า และระเบียบหลักเกณฑ์ในการจัดสรรโควตาในการส่งออกที่จะเป็นหลักเกณฑ์

ในการบริหารโควตา เพื่อให้ข้อประโยชน์ต่อประเทศชาติ ในสถานการณ์ปัจจุบัน การส่งออกมีมากขึ้น ผู้ผลิตเพิ่มขึ้น การจัดสรรโควตามีความจำเป็นอย่างยิ่ง ระเบียบการจัดสรรโควตา มีการเปลี่ยนแปลงตลอดมา ก็โดยหวังว่าจะก่อให้เกิดผลประโยชน์ต่อประเทศมากที่สุด ในช่วงระยะเวลา และสถานการณ์นั้น ๆ

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- 2.1 เพื่อศึกษาวิเคราะห์ระบบกฎหมายของข้อตกลงว่าด้วยการค้าสิ่งทอระหว่างประเทศ (MFA)
- 2.2 เพื่อศึกษาวิเคราะห์ข้อตกลงทวิภาคีระหว่างประเทศไทย กับประชาคมเศรษฐกิจยุโรป เกี่ยวกับการค้าสิ่งทอ (AGREEMENT BETWEEN THE EUROPEAN ECONOMIC COMMUNITY AND THE KINGDOM OF THAILAND ON TRADE IN TEXTILE PRODUCTS)
- 2.3 เพื่อทราบถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างกฎหมายเกี่ยวกับการค้าสิ่งทอระหว่างประเทศ กับกฎหมายไทย
- 2.4 ผลกระทบของการจำกัดปริมาณการส่งออก ภายใต้ข้อตกลงทวิภาคี และอนุภาคี

3. ปัญหาที่จะศึกษา

ตามวัตถุประสงค์ที่ได้กล่าวมา ปัญหาที่วิทยานิพนธ์จะทำการศึกษา วิเคราะห์แบ่งแยกออกเป็นหัวข้อดังนี้ คือ

- 3.1 ศึกษาสาระสำคัญของกฎหมายของข้อตกลงว่าด้วยการค้าสิ่งทอระหว่างประเทศ MFA ในหัวข้อนี้จะทำการศึกษาระสำคัญของ MFA เพื่อวิเคราะห์ความเกี่ยวพันทางกฎหมายของคู่ภาคี MFA หลักปฏิบัติภายใต้ข้อตกลง ประเด็นปัญหาการค้าสิ่งทอระหว่างประเทศ สภาพทางกฎหมายของข้อตกลงสิ่งทอ MFA
- 3.2 ศึกษาสาระสำคัญของกฎหมายของข้อตกลงทวิภาคีในการค้าสิ่งทอระหว่างไทย กับประชาคมยุโรป

ในหัวข้อนี้จะทำการศึกษาถึงรายละเอียดของข้อตกลงทวิภาคีในเชิงกฎหมาย ความผูกพันของพันธกรณี สิทธิหน้าที่ของคู่ภาคี ระเบียบกฎหมายกลไกทางกฎหมาย

3.3 ศึกษาผลกระทบของข้อตกลงว่าด้วยการค้าสิ่งทอระหว่างประเทศ MFA ต่อการค้าการสิ่งทอของประเทศไทย

หัวข้อนี้จะศึกษาผลดีผลเสีย อุปสรรค ปัญหา ที่เกิดขึ้นในอดีตจนถึงปัจจุบัน เกี่ยวกับการที่ประเทศไทยเข้าร่วมเป็นภาคี MFA

3.4 ศึกษากฎหมายภายในที่ปฏิสัมพันธ์กับระบบกฎหมายเกี่ยวกับการค้าสิ่งทอระหว่างประเทศ

เป็นการศึกษาถึงกฎหมายภายในที่เกิดจากการที่ประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีของข้อตกลงว่าด้วยการค้าสิ่งทอระหว่างประเทศ จึงก่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์กับกฎหมายภายใน และมีอิทธิพลต่อการออกกฎหมาย ประกาศ ตลอดจนแนวนโยบายของรัฐ เพื่อให้สอดคล้องหรือเป็นไปตามข้อตกลง การค้าสิ่งทอระหว่างประเทศ การศึกษากฎหมายภายในจะศึกษากฎหมายทั้งระบบ ได้แก่ กฎหมายในส่วนของคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน กฎหมายอุตสาหกรรม กฎหมายพาณิชย์ และกฎหมายเกี่ยวกับการคลัง เมื่อพิจารณาถึงปฏิสัมพันธ์ดังกล่าว นอกจากนั้น จะศึกษาถึงระบบการจัดสรรโควตาส่งออกของประเทศไทยในอดีต และปัจจุบัน ตลอดจนนโยบายของรัฐ

4. สมมติฐานในการวิจัย

ระบบกฎหมายการค้าสิ่งทอระหว่างประเทศ ก่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์กับกฎหมายภายในเกี่ยวกับการค้าสิ่งทอของประเทศไทย

5. ขอบเขตและข้อจำกัด

ศึกษาถึงความเป็นมา ทฤษฎี และเหตุผล แนวความคิดตั้งแต่ก่อนที่จะมีสนธิสัญญาพหุภาคี ในเรื่องการค้าสิ่งทอ จนกระทั่งมีข้อตกลง MFA เกิดขึ้น และศึกษาถึงความผูกพันทางกฎหมายต่อสนธิสัญญาพหุภาคี MFA ที่ก่อให้เกิดการทำข้อตกลงทวิภาคีระหว่างประเทศไทยกับประเทศผู้นำเข้า ซึ่งเป็นรูปแบบของ VER โดยจะศึกษาละเอียดเฉพาะ VER ของประเทศไทยกับประชาคมยุโรป ตั้งแต่ฉบับแรกจนถึงปัจจุบัน คือ ฉบับลงนามที่ประเทศเบลเยียมเมื่อวันที่ 26 มิถุนายน 1986 (พ.ศ. 2529)

สำหรับ MFA จะศึกษาเฉพาะ MFA I ถึง MFA IV และผลการเจรจาต่อรองเกี่ยวกับสิ่งทอและเสื้อผ้า

ในส่วนของกฎหมายภายใน จะศึกษาถึงปฏิสัมพันธ์ทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการค้า สิ่งทอระหว่างประเทศ และมาตรการทางกฎหมายที่มีผลกระทบต่อการค้าสิ่งทอระหว่างประเทศ ซึ่งอยู่ในรูปต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็น พรบ. ประกาศกระทรวง ระเบียบกระทรวง ประกาศกรม ตลอดจนเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องเท่าที่จะสามารถหามาได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กฎหมายที่เป็นรากฐานในการวิเคราะห์ระบบการจัดสรรโควตา หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า การบริหารโควตาศึกษาถึงผลกระทบต่าง ๆ ในการบริหารโควตารูปแบบต่าง ๆ โดยวิเคราะห์เปรียบเทียบกับประเทศที่เป็นภาคี MFA เหมือนประเทศไทย เช่น เกาหลีฮ่องกง

6. วิธีการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยวิทยานิพนธ์เรื่องนี้จะใช้วิธีวิจัยแบบวิจัยเอกสาร (Documentary Research) และ Field Research โดยทำการสอบถามความคิดเห็นจากบริษัทผู้ส่งสิ่งทอไปจำหน่ายยังต่างประเทศ และผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับการค้าสิ่งทอระหว่างประเทศ จากส่วนราชการ และภาคเอกชน

วิธีการเขียน จะเขียนในเชิงพรรณาประกอบการวิเคราะห์

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

7.1 เมื่อทราบถึงความเป็นมา แนวความคิด ความจำเป็นที่เป็นแรงผลักดันก่อให้เกิดข้อตกลงพหุภาคีการค้าสิ่งทอ MFA

7.2 ทำให้เข้าใจถึงสาระสำคัญของกฎหมายของข้อตกลงพหุภาคี MFA ฉบับต่าง ๆ รวมทั้งข้อตกลงทวิภาคีระหว่างประเทศไทยกับประชาคมยุโรป ตั้งแต่ต้นจนถึงปัจจุบันทำให้สามารถจะคาดการณ์อนาคตได้พอสมควร

7.3 ทราบถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างระบบกฎหมายการค้าสิ่งทอระหว่างประเทศกับกฎหมายภายในของไทย เมื่อทราบปฏิสัมพันธ์ดังกล่าว สามารถใช้เป็นแนวทางที่จะกำหนด บทบาทและแนวทางการเจรจาการค้าสิ่งทอบนพื้นฐานทางกฎหมายต่อไปในอนาคต

7.4 สร้างความคิดทางกฎหมายในเชิงกฎหมายเศรษฐกิจ ระหว่างประเทศ โดยมีพื้นฐานของ GATT และกฎหมายระหว่างประเทศอื่น ๆ เช่น กฎหมายสนธิสัญญา อันจะก่อให้เกิดผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจของประเทศ

7.5 ทำให้ทราบถึงผลกระทบของข้อตกลง MFA ต่อการค้าสิ่งทอของไทย ถึงในแง่ผลดีและผลเสีย และผลที่จะต้องได้รับจากการทำข้อตกลงทวิภาคีระหว่างไทยกับประชาคมยุโรป ซึ่งอยู่ในรูปของ VER (สัญญาจำกัดจำนวนโดยสมัครใจ)

8. เนื้อหาวิทยานิพนธ์

วิทยานิพนธ์ ฉบับนี้ แบ่งเนื้อหาการศึกษาเป็น 6 บท

บทที่ 1 จะเป็นบทนำ

บทที่ 2 จะกล่าวถึงภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ของระบบกฎหมาย และวิวัฒนาการของกฎหมายระหว่างประเทศที่ใช้บังคับกับการค้าสิ่งทอระหว่างประเทศ ตั้งแต่แรกเริ่ม เช่น ข้อตกลงการค้าสิ่งทอฝ่ายระยะสั้น (One Year Short Term Arrangement Regarding International Trade in Cotton Textiles: STA) ซึ่งใช้บังคับเป็นหลักเกณฑ์การค้าสิ่งทอระหว่างประเทศ ระหว่าง พ.ศ. 2504-2505 ต่อมาเปลี่ยนแปลงเป็นข้อตกลงระยะยาวว่าด้วยการค้าสิ่งทอฝ่ายระหว่างประเทศ (Long Term Arrangement Regarding International Trade in Cotton Textiles : LTA) จนมาถึงยุคที่มีข้อตกลงที่เรียกว่า ข้อตกลงว่าด้วยการค้าสิ่งทอระหว่างประเทศ (ARRANGMENT REGARDING INTERNATIONAL TRADE IN TEXTILES หรือ MULTI FIBRE ARRANGEMENT หรือ MFA สำหรับส่วนของ MFA จะศึกษาโดยละเอียด ถึง วัตถุประสงค์ แนวความคิดหลักภายใต้ข้อตกลง MFA สถานะทางกฎหมาย ผลผูกพันทางกฎหมาย ตลอดจนข้อตกลง MFA เปรียบเทียบกับเกตต์ และการค้าสิ่งทอกับการเจรจาอนุภูมิภาค เป็นต้น

บทที่ 3 ข้อตกลงว่าด้วยการค้าสิ่งทอระหว่างประเทศ (MFA) กับอุตสาหกรรมของประเทศไทย จะศึกษาถึงภูมิหลังเกี่ยวกับอุตสาหกรรม สิ่งทอในประเทศไทย ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งแบ่งเป็น 3 ยุค นับแต่ยุคการนำเข้าสิ่งทอ ตลอดจนมีการพัฒนาจนสามารถผลิตภายในประเทศ ทดแทนการนำเข้า จนกระทั่งถึงยุคผลิตเพื่อการส่งออก ตลอดจนศึกษาโครงสร้างของการผลิต การค้าสินค้าสิ่งทอ และศึกษาผลของการที่ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีของข้อตกลง ว่าด้วยการค้าสิ่งทอระหว่างประเทศ (MFA) ก่อให้เกิดผลกระทบอย่างไรกับอุตสาหกรรมสิ่งทอไทย

บทที่ 4 ข้อตกลงทวิภาคีเกี่ยวกับการค้าสิ่งทอระหว่างประเทศไทยกับประชาคมยุโรป จะศึกษา ความเป็นมา นิติสัมพันธ์ระหว่างข้อตกลง MFA กับข้อตกลงทวิภาคี ตลอดจนสาระสำคัญอื่น ๆ โดยศึกษาจากข้อตกลงทวิภาคีตั้งแต่ปี 2520 ซึ่งให้เป็นการชั่วคราว 1 ปี จนปัจจุบัน คือ ข้อตกลงที่ใช้บังคับตั้งแต่ปี 2530 ถึง 2535 ภายใต้หัวข้อหลัก ๆ ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ที่อยู่ในข่ายในบังคับของข้อตกลง การใช้โควตา การร้องขอเจรจา กระบวนการเจรจา เป็นต้น

บทที่ 5 กฎหมายภายในของประเทศไทยที่มีปฏิสัมพันธ์กับกฎหมายเกี่ยวกับการค้าสิ่งทอระหว่างประเทศ ในบทนี้เป็นการศึกษาถึงกฎหมายภายในเกี่ยวกับการค้าสิ่งทอระหว่างประเทศ ทั้งระบบ ว่ามีปฏิสัมพันธ์กับกฎหมายเกี่ยวกับการค้าสิ่งทออย่างไร ทั้งนี้ในลำดับแรกจะศึกษาถึงการนำกฎหมายการค้า สิ่งทอระหว่างประเทศมาบังคับใช้ภายในประเทศ ได้แก่ โหนด เฝียงโต และต่อมาเป็นการศึกษาวิเคราะห์ถึงอิทธิพลของการเป็นภาคีข้อตกลง ที่เกี่ยวกับการค้าสิ่งทอระหว่างประเทศ ทั้งข้อตกลง MFA และข้อตกลงทวิภาคี ต่อกฎหมายภายในของประเทศไทย เฉพาะส่วนของการค้าสิ่งทอระหว่างประเทศ ในด้านการผลิต การนำเข้า การส่งออก สิทธิประโยชน์ต่าง ๆ ตลอดจนระบบการจัดสรรโควตาส่งออกของประเทศไทยศึกษาเปรียบเทียบกับสาธารณรัฐเกาหลี ฮองกง และปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิในโควตา ในแง่การโอนสิทธิหน้าที่ และผลทางกฎหมายในการโอนสิทธิในโควตา

บทที่ 6 เป็นบทสรุป เกี่ยวกับระบบกฎหมายการค้าสิ่งทอ ทั้งข้อตกลง MFA และข้อตกลงทวิภาคีรวมตลอดถึงปฏิสัมพันธ์ของกฎหมายภายใน และกฎหมายต่างประเทศ ที่ได้วิเคราะห์ตั้งแต่ต้น และเสนอแนะ เพื่อประโยชน์ในทางการค้า และประโยชน์จากโควตาที่ได้รับภายใต้ข้อตกลงทวิภาคีให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย